

Становище

на

проф. д-р Васил Георгиев

Висше училище по сигурност и икономика-Пловдив

по

проект на дисертационен труд за
придобиване на образователна и научна степен

„доктор“

на докторанта

Любомир Росенов Райков

на тема:

"Усъвършенстване на управлението на човешките ресурси в отбраната"

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ пов област на висшето образование: 9.

„Сигурност и отбрана“,

професионално направление: 9.1. „Национална сигурност“,

докторска програма „Организация и управление извън сферата на
материалното производство (управление на сигурността и отбраната)“

Основание за изготвяне на становището:

Заповед № СИ-29-РД03-235?01.12.2023 г.

на Началника на ВА „Г.С. Раковски“

София

2023 г.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Майор Любомир Росенов Райков е докторант в редовна форма на обучение към катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“ на Военна академия „Г.С. Раковски“ - гр. София.

През 2008 г. майор Райков е завършил ОКС бакалавър, с военна специалност: Организация и управление на тактическите подразделения от Сухопътните войски (Полева артилерия) и гражданска специалност: Компютърни системи и технологии в Националния военен университет „Васил Левски“ в гр. Велико Търново

През 2011 г. майор Любомир Райков е завършил ОКС магистър, специалност: Защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи в Национален военен университет „Васил Левски“, гр. Велико Търново.

През 2021 г. майор Райков е завършил ОКС магистър по специалността: Организация и управление на военни формирования на оперативно ниво със специализация „Сухопътни войски“ във Военна академия „Г. С. Раковски“ - гр. София.

От 2021 г. майор Любомир Райков е редовен докторант към катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“, научна специалност по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (управление на сигурността и отбраната)“.

Докторантът има сериозен професионален опит, свързан с темата на дисертационния си труд, в качеството му на офицер от Въоръжените сили на Република България, като последователно е заемал длъжностите командир на взвод, заместник командир на батарея, командир на батарея, слушател във факултет „Командно-щабен“ на ВА „Г.С. Раковски“ и командир на военно формирование.

Кандидатът владее говоримо и писмено английски език.

Биографията на докторанта показва висока експертиза и доказан практически опит в области, относими към темата на дисертационния труд.

2. Съответствие на докторанта с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/

Докторантът отговаря на изискването на чл. 6, ал. 1 ЗРАСРБ, съобразно което образователната и научна степен "доктор" се придобива от лице с образователно-квалификационна степен "магистър".

Докторантът е представил доказателства за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал.2 и ал. 3, посочени в ППЗРАС.

Кандидатът е представил доказателства за представен дисертационен труд, с което е удостоверил изпълнението на изискването на чл. 6, ал.1 ЗРАСРБ и на на показател А от минималните национални изисквания за ОКС „доктор“ (Изискванията).

За установяване на изпълнението на показател Г от минималните национални изисквания, кандидатът представя за рецензиране 3 броя публикации, както следва:

1. Райков, Л., „Структури за управление на човешките ресурси в отбраната“, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 30 юни – 01 юли 2022 година, Електронно издание Велико Търново 2022 г., Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, стр. 473-481

2. Райков, Л., „Атестирането като основен фактор за кариерното развитие на военнослужещите“, Сборник с доклади от Национална научна конференция с международно участие, проведена на 21 април 2023 г. в Университета по библиотекознание и информационни технологии „Сигурност и отбрана“, Академично издателство „За буквите- О писменехъ“, 2023, ISBN 978-619-185-593-3, стр. 330-338

3. Райков, Л., „Жизнения цикъл на войниците (матросите) във въоръжените сили“, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 08 – 09 юни 2023 година, Електронно издание Велико Търново 2023 г., Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, ISSN 2367-7481, стр. 947-955

Представените доказателства от кандидата установяват изпълнението на националните минимални изисквания, съгласно на чл. 6, ал.1 ЗРАСРБ.

За прегледност, представям таблица за съответствието:

Критерии	Показатели	Минимални изисквания точки по критерии	Точки на кандидата по критерии
А	1	50	50
Г	4-10	30	30
	Общо	80	80

3. Оценка на дисертационния труд

Съгласно чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

Посочените предпоставки считам за изпълнени по следните причини.

Дисертационният труд е озаглавен "Усъвършенстване на управлението на човешките ресурси в отбраната". Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)“ при Факултет „Национална сигурност и отбрана“ на Военна академия „Г. С. Раковски“ – София. Дисертационният труд е с общ обем от 192 стандартни страници, от които основен текст – 145 страници, приложения 38 страници и литература – 5 страници. Списъкът на цитираната и използвана литература включва 89 заглавия, от които 40 на български език, 33 на английски и 16 нормативни документа.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави и заключение

Обект на изследване в дисертационния труд е управлението на човешките ресурси в отбраната.

Предмет на изследване е процесът по усъвършенстване управлението на човешките ресурси в отбраната, същността, мястото и основополагащата му роля по отношение на управление на човешкия фактор във въоръжените сили.

Управлението на човешките ресурси в отбраната представлява едно от най-сериозните предизвикателства в отбраната. Успешното изпълнение на стратегическите цели на отбраната изисква правилното разпределение на човешките ресурси. Това включва привличане, обучение и развитие на квалифицирани служители, които са от съществено значение за справянето със сложни предизвикателства. военнослужещите трябва да бъдат непрекъснато обучавани и развивани, за да могат да отговорят на новите и разнообразни заплахи. Бързите промени в геополитическата обстановка и технологичния напредък изискват от отбраната да бъде адаптивна и гъвкава. Управлението на човешките ресурси трябва да подкрепя гъвкавостта, като осигурява персонала, който е готов да се справи с нови предизвикателства.

Затова управлението на човешките ресурси в отбраната играе критична роля в гарантирането на ефективността, ефикасността и устойчивостта на военните и гражданските структури.

В първа глава, озаглавена "Съвременни измерения на управлението на човешките ресурси", е подложена на изследване, обобщаване и разширяване теорията на управлението на човешките ресурси. В нея са анализирани и концептуалните рамки и изисквания, свързани с термините "човешки ресурси", "човешки капитал", "управление на персонала", "управление на човешките ресурси" и "система за управление на човешките ресурси". Главата е разделена на две части, два параграфа (Управление на човешките ресурси в организация" и „Управление на човешките ресурси в отбраната“) като в нея са изпълнени първата и втората задача от областта на изследването, именно - анализ на същността и основните характеристики на процеса по управление на човешките ресурси допълване и обогатяване на теорията в тази област и изследване и представяне на моментното състояние на действащата система за управление на човешките ресурси в отбраната.

Във втора глава на дисертационния труд „Анализ на провеждането на конкурси за прием на войници (матроси) на военна служба във въоръжените сили“ са анализирани и изследвани инициращите документи, както и самото провеждане на конкурсите за прием на лица за военна служба. Главата е структурирана в два параграфа и в нея е изпълнена трета изследователска задача - изследване и анализиране на процеса за провеждане на конкурси за прием на войници (матроси) във въоръжените сили на Република България. Задачата е намерила решение във втората глава на работата.

В трета глава на дисертационния труд „Модел за управление на жизнения цикъл на войниците (матросите) във въоръжените сили“ е направена верификация на резултатите от теоретичното изследване чрез емпирично изследване, представени и анализирани са възможностите за усъвършенстване на управлението на човешките ресурси в отбраната, разработен е модел за оптимизиране чрез извършване на промени в основните направления, очертали се като проблемни в хода на настоящето

изследване. В трета глава е решена и четвърта изследователска задача. – създаване на модел за управление на жизнения цикъл на войниците (матросите) във въоръжените сили.

4. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Следните научни приноси на дисертационния труд могат да бъдат изтъкнати:

1. Разширено е познанието относно същността и основните аспекти на теорията за управление на човешките ресурси.
2. Създадено е ново авторско определение и обхват на процеса на управление на човешките ресурси в областта на отбраната, като са обогатени дефинициите за управление на човешките ресурси, управление на персонала и управление на човешкия капитал.

Следните научно-приложни приноси на дисертационния труд могат да бъдат изтъкнати:

1. Идентифицирани са основните проблеми и дефицити в процеса на провеждане на конкурси за прием на войници (матроси) за военна служба.
2. Създаден и обоснован е Модел за управление на жизнения цикъл на войниците (матросите) във въоръжените сили.
3. Разработена и представена е структура на Единен център за начална военна подготовка на въоръжените сили

6. Препоръки и бележки към кандидата

Към кандидата майор Любомир Райков имам следната препоръка:

Да продължи изследванията си в областта на управлението на човешките ресурси в отбраната, включително и чрез изследване на добрите практики и модели, които се прилагат в управлението на човешките ресурси във въоръжените сили на партньорски държави в НАТО и ЕС.

Тази препоръка не омаловажава достойнствата на дисертационния труд и не влияе върху научните приноси, а ще допринесе за тяхното по-прецизно разкриване.

7. Мотивирано предложение

1. Считаю, че дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които са оригинален принос в науката. Дисертационният труд илюстрира задълбочените теоретични знания на докторанта в областта на публичните комуникации, както и нейните способности за самостоятелни научни изследвания

2. Предвид гореизложеното с пълна убеденост изразявам **положителна оценка** на дисертационния труд и считаю, че кандидатът Любомир Росенов Райков следва да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор”,

15.12. 2023 г.

гр. София

проф. д-р Васил Георгиев

Opinion

by

Prof. Dr. Vasil Georgiev

Higher School of Security and Economics - Plovdiv

by

dissertation thesis for
obtaining an educational and scientific degree

"doctor"

of the doctoral student

Lubomir Rosenov Raykov

on the subject:

"Improving Defense Human Resource Management"

for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education: 9. "Security and Defense",

professional direction: 9.1. "National Security",

doctoral program "Organization and management outside the sphere of material production (security and defense management)"

Basis for drawing up the opinion :

Order No. CI-29-RD03-235/01.12.2023 r.

of the Head of the VA "G.S. Rakovski"

Sofia

2023

1. Presentation of the procedure and the candidate

Major Lubomir Rosenov Raykov is a PhD student in regular study at the "Security and Defense Management" department of the "National Security and Defense" faculty of Military academy "G.S. Rakovski" - Sofia.

In 2008, Major Raykov graduated his bachelor's degree, with a military specialty: Organization and management of tactical subdivisions of the Ground Forces (Field Artillery) and a civilian specialty: Computer systems and technologies at the National Military University "Vasil Levski" in the city of Veliko Tarnovo.

In 2011, Major Lyubomir Raykov graduated with a master's degree, specialty: Protection of the population during disasters, accidents and catastrophes at the Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo.

In 2021, Major Raykov graduated with a master's degree, specialty: Organization and management on military formations on operative level with specialization "Land troops" in Military academy "G. S. Rakovski" - Sofia.

From 2021, Major Lubomir Raykov is regular PhD student in the Department of Management of security and defense, doctoral program "Organization and Management" program outside the sphere on the material production (management on security and defense)".

The doctoral student has serious professional experience related to the topic of his dissertation, in his capacity as an officer of the Armed Forces of the Republic of Bulgaria, having successively held the positions of platoon commander, deputy battery commander, battery commander, student at the Faculty of Command- staff" of VA "G.S. Rakovski" and commander of a military formation.

The candidate is fluent in written and spoken English language.

The doctoral student's biography shows high expertise and proven practical experience in areas relevant to the topic of the dissertation work.

2. Compliance of the doctoral student with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria /LDASRB/

The doctoral student meets the requirement of Art. 6, para. 1 LDASRB, according to which the educational and scientific degree "doctor" shall be acquired by a person with the educational qualification degree "master".

The doctoral student has submitted evidence of fulfillment of the minimum national requirements under Art. 2b, paragraph 2 and paragraph 3, specified in Rules for Implementation of LDASRB.

The candidate has presented evidence of a submitted dissertation, with which he has certified the fulfillment of the requirement of Art. 6, para. 1 of the LDASRB and of indicator A of the minimum national requirements for the "Doctor" scientific and educational degree (Requirements).

To establish the fulfillment of indicator D of the minimum national requirements, the applicant submits 3 publications for review, as follows:

1. Raykov, L., "Structures for the management of human resources in defense", Collection of reports from the annual university scientific conference June 30 - July 1, 2022, Electronic edition Veliko Tarnovo 2022, Publishing complex of NSU "Vasil Levski", ISSN 2367-7481, pp. 473-481

2. Raykov, L., "Certification as the main factor for the career development of military personnel", Proceedings of the National Scientific Conference with International Participation, held on April 21, 2023 at the Security and Defense University of Library Science and Information Technology, Academic publishing house "About letters - About writing", 2023, ISBN 978-619-185-593-3, pp. 330-338

3. Raykov, L., "The Life Cycle of Soldiers (Sailors) in the Armed Forces", Collection of Reports from the Annual University Scientific Conference 08-09 June 2023, Electronic Edition Veliko Tarnovo 2023, Publishing Complex of NSU "Vasil Levski" , ISSN 2367-7481, pp. 947-955

The evidence presented by the applicant establishes the fulfillment of the national minimum requirements, according to Art. 6, paragraph 1 ZRASRB.

For clarity, I present a table of compliance:

Criteria	Indicators	Minimum required criteria points	Candidate Points by criteria
A	1	50	50
D	4-10	30	30
Total		80	80

3. Evaluation of the dissertation work

According to Art. 6, para. 3 of ZRASRB, the dissertation work must contain scientific or applied scientific results that represent an original contribution to science. The dissertation must demonstrate that the candidate has in-depth theoretical knowledge of the relevant specialty and the ability to conduct independent research.

I consider the above-described prerequisites to be fulfilled for the following reasons.

The dissertation is entitled "Improving Defense Human Resource Management". The dissertation work was discussed and directed for defense by the Department of "Security and Defense Management" under the doctoral program "Organization and Management outside the Sphere of Material Production (Security and Defense Management)" at the Faculty of "National Security and Defense" of the Military Academy "G . S. Rakovski" - Sofia The dissertation has a total volume of 192 standard pages, of which main text - 145 pages, appendices 38 pages and literature - 5 pages. The list of cited and used literature includes 89 titles, of which 40 are in Bulgarian, 33 in English and 16 normative documents.

The dissertation consists of an introduction, three chapters and a conclusion

The object of research in the dissertation work is the management of human resources in defense.

The subject of research is the process of improving the management of human resources in defense, its essence, place and fundamental role in relation to the management of the human factor in the armed forces.

Defense human resource management represents one of the most serious challenges in defence. The successful implementation of strategic defense objectives requires the proper allocation of human resources. This includes attracting, training and developing the skilled workforce essential to meeting complex challenges. military personnel must be continuously trained and developed to respond to new and diverse threats. Rapid changes in the geopolitical environment and technological advances require defense to be adaptable and flexible. Human resource management should support flexibility by providing staff who are ready to face new challenges.

Therefore, defense human resource management plays a critical role in ensuring the effectiveness, efficiency and sustainability of military and civilian structures.

In the first chapter, entitled "Contemporary Dimensions of Human Resource Management", the theory of human resource management is examined, summarized and expanded. It also analyzes the conceptual frameworks and requirements related to the terms "human resources", "human capital", "personnel management", "human resource management" and "human resource management system". The chapter is divided into two parts, two paragraphs ("Management of human resources in an organization" and "Management of human resources in defense"), and in it the first and second tasks from the field of research are fulfilled, namely - analysis of the essence and main characteristics of the process of human resource management, complementing and enriching the theory in this area and researching and presenting the current state of the operational human resource management system in defense.

In the second chapter of the dissertation "Analysis of the conduct of contests for the admission of soldiers (seamen) for military service in the armed forces" the initiating documents, as well as the actual conduct of the contests for the admission of persons for military service, are analyzed and researched. The chapter is structured in two paragraphs and in it the third research task is fulfilled - research and analysis of the process for holding competitions for the admission of soldiers (seamen) in the armed forces of the Republic of Bulgaria. The task has been solved in the second chapter of the work.

In the third chapter of the dissertation work "A Model for Life Cycle Management of Soldiers (seamen) in the Armed Forces" verification of the results of the theoretical research was done through empirical research, the opportunities for improving the management of human resources in defense were presented and analyzed, developed is a model for optimization by making changes in the main areas that emerged as problematic in the course of the current research. In the third chapter, a fourth research task is also solved. - *creation of a model for managing the life cycle of soldiers (seamen) in the armed forces.*

4 . Evaluating knowledge of the contribution of the thesis to teaching and practice

The following scientific contributions of the dissertation work can be highlighted:

1. Knowledge about the essence and main aspects of human resource management theory has been expanded.

2. A new author's definition and scope of the defense human resource management process has been created, enriching the definitions of human resource management, personnel management and human capital management.

The following scientific and applied contributions of the dissertation work can be highlighted:

1. The main problems and deficits in the process of conducting competitions for the admission of soldiers (sailors) for military service have been identified.

2. A Life Cycle Management Model for Soldiers (Sailors) in the Armed Forces has been created and substantiated.

3. The structure of the Unified Center for Initial Military Training of the Armed Forces was developed and presented

6. Recommendations and notes to the candidate

I have the following recommendation for the candidate Major Lubomir Raykov:

To continue its research in the field of defense human resource management, including by examining good practices and models that are applied in human resource management in the armed forces of NATO and EU partner countries.

This recommendation does not detract from the merits of the dissertation work and does not affect the scientific contributions, but will contribute to their more precise disclosure.

7. Reasoned proposal

1. In my opinion the dissertation work contains scientific and applied scientific results, which are an original contribution to science. The dissertation illustrates the doctoral student's in-depth theoretical knowledge in the field of public communications, as well as her independent research abilities.

2 . In view of the above, with full conviction I express **a positive assessment** of the dissertation work and consider that the candidate Lyubomir Rosenov Raykov should be awarded the educational and scientific degree "Doctor".

15.12. 2023

Sofia city

Prof. Dr. Vasil Georgiev